

Trafikverket

Avslut tillsyn av prioriteringskriteriernas moment Särskiljning

Transportstyrelsens beslut

Transportstyrelsen avslutar tillsynen och vidtar inga ytterligare åtgärder.

Redogörelse för ärendet

Transportstyrelsen inledde i slutet av mars 2021 tillsyn av det nya momentet Särskiljning som är del av prioriteringskriterierna i bilaga 4B, Järnvägsnätsbeskrivningen (JNB) 2022. Momentet är ett kompletterande förfarande för att särskilja tåg från varandra, när två eller fler scenarion ger ett likvärdigt utfall av den samhällsekonomiska kostnaden när prioriteringsmodellen tillämpas.

Momentet är framtaget efter tvist TSJ 2019-6222, då två scenarion med likvärdiga tåg gav ett oavgjort utfall vid tillämpningen av prioriteringskriterierna och medförde att kriterierna i sin dåvarande utformning var otillräckliga. Den aktuella tillsynen av Särskiljning följer upp beslutspunkt 3 i TSJ 2019-6222 som lyder

Trafikverket ska senast i JNB 2022 presentera ett systematiskt förfarande för att hantera en situation där prioriteringskriterierna inte kan skilja mellan två lösningar på en konflikt. Detta förfarande ska vara grundat på rådande kunskapsläge gällande samhällsekonomisk effektivitet vid kapacitetstilldelning, stödjas av ett analysarbete och vara transparent för marknaden.

Transportstyrelsen har i granskningen av Särskiljning genomfört flera möten med Trafikverket, där ett antal iakttagelser har lyfts och diskuterats. De centrala iakttagelserna är följande:

- På vilket sätt Särskiljning grundar sig på ”rådande kunskapsläge gällande samhällsekonomisk effektivitet, stöds av ett analysarbete och är transparent för marknaden” som angavs i beslut TSJ 2019-6222, punkt 3, och hur detta kan uppvisas genom exempelvis dokumentation vid förfrågan.
- På vilket sätt Trafikverket säkerställer att lämplighetsbedömningen av uppgifterna från sökanden i Särskiljning utförs likvärdigt oavsett handläggare och över tid för att säkerställa en rättvis och icke-diskriminerande hantering.
- Hur urvalet av scenarion för tillämpning av prioriteringskriterierna och eventuell påföljande Särskiljning går till och i vilken utsträckning man utgår från sökandes önskemål i detta urval, då dessa grundförutsättningar i prioriteringskriterierna påverkar slutresultatet i Särskiljning och den samhällsekonomiska effektiviteten.

Skäl för beslut

Transportstyrelsen är regleringsorgan på järnvägsmarknaden i enlighet med direktiv 2012/34/EU. Genom tillsyn över efterlevnad av järnvägslagen (8 kap 1 §) arbetar vi för en fungerande konkurrens på järnvägsmarknaden där snedvridningar och andra typer av marknadsstörningar minimeras, samt verkar mot diskriminering av sökande.

Bestämmelser om kapacitetstilldelning finns i 6 kap järnvägslagen (2004:519). Av kapitlet framgår bland annat att kapacitetstilldelning ska ske konkurrensneutralt och icke-diskriminerande (6 kap 1 §) samt att om ansökningar inte kan samordnas så ska infrastrukturförvaltare tilldela kapacitet med hjälp av avgifter eller enligt prioriteringskriterier som medför ett samhällsekonomiskt effektivt utnyttjande av infrastrukturen (6 kap 3 §).

Trafikverket har infört momentet särskiljning i JNB för att uppfylla de aktuella kraven vid kapacitetstilldelning. Transportstyrelsen har gjort iakttagelser i tillsynen och bedömer att det utifrån regelverkets befintliga utformning inte är möjligt att gå vidare i ärendet med åtgärder som på ett effektivt sätt stödjer en konkurrensneutral och icke-diskriminerande kapacitetstilldelning på järnvägsmarknaden.

Fortsatta tillsynsåtgärder inom området kan bli aktuella om förutsättningarna ändras.

Beslut i detta ärende har fattats av sektionschef XX. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog jurist XX, utredare XX och XX, den senare föredragande.

Med vänlig hälsning

XX
Utredare